



Yttrande över remiss från Utbildningsdepartementet utkast till lagrådsremissen Behandling av personuppgifter för forskningsändamål

Sammanfattning

SLU instämmer i remissens bedömningar och huvudpunkter, men vill samtidigt framhålla behovet av tydlig vägledning på området för att säkerställa en enhetlig och rättssäker behandling av personuppgifter inom forskningsområdet.

Generella synpunkter

SLU anser att regeringens argument för att, till skillnad från utredningens förslag inte instifta en särskild forskningsdatalag är övertygande, då förslaget vid närmare analys till stor del utgjorde reglering som redan framgår direkt av dataskyddsförordningen. Det finns dock anledning att lyfta vissa frågor som uppstår till följd av att en forskningsdatalag inte föreslås.

Forskningsändamål definieras i etikprövningslagen

SLU efterfrågar vägledning gällande gränsdragningen för forskningsändamål kontra annan behandling.

Personuppgiftsbehandling för forskningsändamål åtnjuter som bekant särskilda privilegier i dataskyddsförordningen, vilket gör det aktuellt att definiera vad forskningsändamål är eftersom dataskyddsförordningen inte gör det. Att definiera forskning synes vara en av förändringarna i den översyn av etikprövningslagen som pågår parallellt med detta lagstiftningsarbete. Att i etikprövningslagen definiera forskning är välkommet – men den definitionen har i sig ett oklart rekvisit i det att den talar om "[...]samt utvecklingsarbete på vetenskaplig grund,[...]" som något som ska ses som forskning.

Då denna definition synes vara så nära vi kommer att komma en definition av forskningsändamål, utan att den uttryckligen gör anspråk på att vara den

definitionen i förhållande till dataskyddsförordningen, är det angeläget att det blir så tydligt som möjligt vad som utgör det, för att undvika att vi tillämpar privilegierna i dataskyddsförordningen på ett felaktigt sätt. För SLU:s del innebär det framförallt osäkerhet i hur vi ska betrakta vårt uppdrag att bedriva fortlöpande miljöanalys enligt 1 kap. 1a § förordning (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet. Detta synes kunna rymmas under definitionen av forskning enligt etikprövningslagens nya lydelse, men är ändå särreglerat från forskningsuppdraget i förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet.

Den ökade tvärvetenskapligheten på området när det utvecklas infrastruktur för forskning gör att detta är relevant för oss att få belyst, även om det är en mycket specifik fråga. Vi efterfrågar därför vägledning kring hur gränsdragningen mellan forskningsändamål och närliggande behandling ska göras.

Forskningsdatalagen som vägledning för forskning

Forskningsdatalagen sågs som ett välkommet inslag för förtydligande och förenklande för forskare att tillämpa i sin vardag, och avsaknaden av direkt lagstiftning för personuppgiftsbehandling inom forskning kommer sannolikt att upplevas som ett hinder av flertalet forskare. Detta är främst ett pedagogiskt problem, men vi vill ändå understryka att det kommer finnas behov av vägledning kring standarder av personuppgiftsbehandling som uppfyller dataskyddsförordningens krav inom forskning.

Det vore önskvärt att ta fram sådana standarder för att underlätta för forskare och för att säkerställa att forskningen utförs med godtagbart skydd för den enskildes personliga integritet. Sådana krav på skyddsåtgärder skulle till exempel kunna komma från statliga forskningsfinansiärer för att se till att principen om Privacy by default får maximalt genomslag.

Beslut om detta yttrande har på uppdrag av rektor fattats av universitetsdirektör Martin Melkersson efter föredragning av chef för ledningskansliet Miika Wallin. Innehållet har utarbetats av universitetsjurist Erik Stavegren vid enheten för juridik och dokumentation på ledningskansliet.

Martin Melkersson
Universitetsdirektör

Miika Wallin
Chef för ledningskansliet